

Бабяк Марія Борисівна, здобувач вищої освіти
навчально-наукового інституту менеджменту і маркетингу
Харківський національний університет імені Семена Кузнеця, Україна

Науковий керівник: Афанасьєва Олена Миколаївна, старший викладач кафедри
«Бізнес-журналістики і цифрових медіа»
Харківський національний університет імені Семена Кузнеця, Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ЖУРНАЛІСТСЬКОГО МАТЕРІАЛУ В ЦИФРОВИХ МЕДІА

У сучасну епоху цифрових технологій якість журналістського матеріалу стала одним із ключових факторів, що формує довіру аудиторії до медіа. Зростаючий обсяг інформації, швидкість її поширення та виклики дезінформації стали тими причинами, через які стандарти журналістики в онлайн-просторі мають бути підвищені [9]. Метою цієї статті є аналіз основних чинників якості цифрової журналістики і шляхів її покращення.

Дослідження аналітичної платформи «Детектор медіа» показують, що точність, об'єктивність, глибина аналізу, а також наявності посилань на джерела та дотримання етичних норм в цифровій журналістиці відіграють ключову роль при створенні якісного журналістського матеріалу. Особливу увагу приділено викликам та формам цифрової журналістики, що активно розвиваються на прикладі українських онлайн-медіа, таких як: «Бабель», Hromadske, «Суспільне», «Еспресо», Liga.net, ZN.UA, «Українська правда», LB.ua, Укрінформ та «Новинарня» [15].

Питання якості журналістських матеріалів у сучасних українських цифрових медіа є вкрай актуальним через низку суттєвих викликів, які прямо впливають на довіру аудиторії та ефективність комунікації.

Надмірний тиск на журналістів через необхідність швидкого виходу матеріалів є одним із головних викликів. Пріоритетом стає не якість матеріалу, а швидкість його публікації: в умовах сильної конкуренції за увагу читача новини часто публікують без достатньої перевірки фактів і ґрунтовного аналізу. Такі зміни зумовлені тим, що аудиторія все частіше вибирає актуальний і свіжий контент, а алгоритми соціальних мереж додатково стимулюють швидке поширення інформації, часто без редакторського перегляду. Щороку агенція Newage здійснює комплексне диджитал-дослідження, аби виміряти дійсний стан ринку: як трансформується поведінка користувачів, де зараз зосереджена аудиторія та як ці зміни позначаються на комунікації та її ефективності. За дослідженнями Newage (2025), користувачі в Україні проводять у цифровому просторі понад 11 годин щодня, тому цифрові медіа прагнуть швидше реагувати і забезпечувати постійний потік новин [3] - такий підхід користувачів до вибору інформації може спричиняти появу неякісних матеріалів, де відсутня перевірка джерел або публікуються неперевірені заяви.

Масове поширення маніпуляцій та фейкових новин також стало викликом для якості журналістського матеріалу. Цифрове середовище значно полегшило розповсюдження дезінформації та маніпуляцій. Під час війни в українському медіапросторі посилилася фейкові новини. Поширення інформаційних атак і штучно створених сенсацій стало серйозною загрозою для журналістики.

Якість інформації у такі часи страждає через анонімність та відсутність прозорості джерел й через невміння користувачів критично оцінювати інформацію. Тому виникає потреба у посиленні моніторингу, фактчекінгу та у проведенні тренінгів з медіаграмотності як для журналістів так й для споживачів інформації з онлайн медіа [4].

Також однією з проблем є зниження ролі редакторської політики та контролю. Редакторський контроль зменшується через брак часу та недостаток персоналу, який міг би виконувати цю роботу. Це призводить до появи помилок, неповної або спотвореної інформації у матеріалах. Неможливість ретельно перевірити всі факти та використовувати достатню кількість джерел ускладнює роботу редакторів, особливо у малих і незалежних ЗМІ [4].

Вплив алгоритмів та сенсаційність у цифровому середовищі стає все більш відчутним з кожним днем: алгоритми соціальних мереж і платформ переважно стимулюють поширення сенсаційного, емоційного і навіть хибного контенту, оскільки це підвищує взаємодію аудиторії. Такі алгоритми не сприяють глибинній аналітиці або об'єктивному поданню новин, а навпаки - посилюють поляризацію і фрагментацію громадської думки [15].

У результаті, журналісти та редакції зіштовхуються з дилемою: або підвищувати якість матеріалів, що вимагає часу і ресурсів, або підвищувати залученість через спрощені, часто емоційні тексти. Перший шлях трудомісткий і дорогий, другий - небезпечний для репутації і може викликати обурення у суспільстві й підірвати довіру до медіа назавжди.

Ці проблемні аспекти суттєво впливають на якість журналістських матеріалів у цифрових медіа й вимагають комплексного підходу для вирішення, включно з впровадженням нових стандартів, технологій фактчекінгу, а також підвищенням рівня медіаграмотності серед аудиторії медіа. Удосконалення якості журналістського матеріалу в цифрових медіа не можливе без глибинної трансформації як професійних стандартів, так і технологічної бази. Основними напрямками модернізації є: впровадження оновлених етичних кодексів і стандартів, технології фактчекінгу та більш ґрунтовної перевірки інформації.

Українські редакції все активніше впроваджують адаптовані кодекси етики журналіста, наголошуючи на прозорості джерел, об'єктивності та уникненні сенсаційності: видання NGL.media впровадило редакційний кодекс та сторінку для подачі скарг [7]. Такі дії засвідчують їхню відданість принципам неупередженості, чесності, прозорості джерел і відповідальності. У свою чергу, комісія з журналістської етики поширює рекомендації зі зменшення етичних порушень, зокрема закликає уникати сенсаційних заголовків без фактів, що є важливою складовою роботи українських редакцій для підвищення рівня журналістської етики [10].

В епоху інформаційних війн і дезінформації фактчекінг стає одним із основних інструментів підвищення якості. Такі платформи, як StopFake [3], ІМІ [8], активно розвивають методи перевірки інформації, використовуючи як традиційні методи, так і автоматизовані системи з елементами штучного інтелекту. Фактчекінг допомагає виявляти фейки, маніпулятивні матеріали й сприяє підвищенню довіри до медіа, сприяє його попаданню у категорію надійних видань.

Підвищення кваліфікації журналістів - це ключ до створення якісного журналістського матеріалу. Вони потребують постійного навчання роботі з

цифровими інструментами, мультимедіа, аналітикою даних та аудиторією. Останнім часом в Україні активно проводяться тренінги, семінари та освітні програми для журналістів, що допомагають освоювати генеративний ШІ та цифрові формати роботи [13]. Нові навички дозволяють журналістам створювати більш якісний, глибокий і багатогранний контент.

Підвищення рівня медіаграмотності громадян - важливий крок до підвищення якості споживаного контенту. Освітні ініціативи, такі як проєкти Media Literacy Ukraine [14], спрямовані на формування критичного мислення та уміння відрізнити надійні джерела від фейкових, а також цей напрямок включає популяризацію знань про механізми роботи алгоритмів і соцмереж.

Візуалізація інформації, інфографіка, відеоконтент, подкасти та інтерактивні матеріали значно підвищують залученість і засвоєння інформації аудиторією. Сучасні цифрові платформи підтримують ці формати, що дозволяє журналістам більш креативно і глибоко подати матеріал. Крім того, мультимедійність відповідає алгоритмічним вимогам соцмереж, що стимулюють поширення якісного контенту [11]

Залучення інфлюенсерів під час створення журналістського матеріалу дозволяє не тільки підвищити якість подачі новин, але і робить журналістику більш доступною та сучасною. Нові форми колаборацій між медіа і креаторами, інтеграція інфлюенсерів, створення спільних проєктів допомагають залучати нові аудиторії, особливо молодь

Роль штучного інтелекту та алгоритмів у цифровій журналістиці стає більш значною через його швидке поширення в усіх сферах нашого життя. Розвиток генеративного ШІ змінює не лише редакційні процеси, а й контент-маркетинг, збір новин, автоматизацію перевірок та створення матеріалів – він торкається кожної стадії створення матеріалу. Згідно з дослідженнями Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, 41,86% українських медіа вже активно використовують ШІ-інструменти у своїй діяльності, що відповідає світовим тенденціям [2]. У той же час, інтеграція стандартів прозорості (наприклад, C2PA) у цифрові платформи створює передумови для зменшення ризиків із поширенням низькоякісного контенту та дипфейків [6]

Моніторинг ІМІ за 2025 рік показав, що цифрові медіа України мають потенціал для підвищення якості, однак потребують посилення внутрішніх стандартів, кращого контролю процесів та розвитку етичних норм [16]. Співпраця між журналістами, громадянським суспільством і освітою є ключовою для досягнення цих цілей.

Якість журналістського матеріалу в цифрових медіа - складна, проблема, яка потребує комплексного підходу на всіх рівнях. Підвищення стандартів та технологічне оновлення журналістики сприятимуть зміцненню довіри аудиторії та протидії дезінформації в Україні.

Список використаних джерел:

1. Newage. «Digital Research 2025 — головне в одному місці» / [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://newage.agency/blog-uk/newage-digital-research-2025-holovne-v-odnomu-misti/?utm_source=detector&utm_medium=referral&utm_campaign=blog_post&utm_content=digital_research&utm_term=ua

2. Ranktracker «Впровадження системи перевірки походження контенту (C2PA) для довіри до штучного інтелекту» / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ranktracker.com/uk/blog/implementing-content-provenance-c-2-pa-for-ai-trust/>
3. StopFake офіційний сайт / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.stopfake.org/ru/glavnaya-2/>
4. Валерія Буняк Media Development Foundation представив дослідження про стан українських регіональних медіа у 2024 році / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://redactor.in.ua/2025/06/12/hto-ta-yak-dopomagaye-regionalnym-media-pid-chas-vijny-chastyna-i/>
5. Детектор Медіа «У травні найвищий рівень дотримання професійних стандартів показали десять онлайн-медіа» / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://detector.media/analytics/article/242626/2025-09-22-mediaindustriya-2025-devyat-tendentsiy-yaki-zminyuyut/>
6. Інститут масової інформації «Джинса в онлайн-медіа. Моніторинговий звіт за травень 2025 року» / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://imi.org.ua/monitorings/dzhynsa-v-onlajn-media-monitoryngovyj-zvit-za-traven-2025-roku-i68637>
7. Інститут масової інформації «NGL.media додало на сайт Кодекс етики українського журналіста та запустило сторінку для скарг» / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://imi.org.ua/news/ngl-media-dodalo-na-sajt-kodeks-etyky-ukrayinskogo-zhurnalista-ta-zapustylo-storinku-dlya-skarg-i63310>
8. Інститут масової інформації офіційний сайт / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://imi.org.ua/>
9. Інститут масової інформації «Журналістські стандарти: інформаційна довідка» / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://imi.org.ua/monitorings/jurnalistiski-standarti-informatsiyna-dovidka-i28623>
10. Комісія з журналістської етики «Рекомендації Комісії з журналістської етики щодо уникнення етичних порушень у заголовках новин» / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cje.org.ua/statements/rekomendatsii-kzhe-shchodo-unyknennia-etychnykh-porushen-u-zaholovkakh-novyn/>
11. Миколаєнко Алла «Журналістика даних в українському медіапросторі: тенденції, виклики, перспективи» / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/335344>
12. Національна рада з питань телебачення й радіомовлення «Використання ШІ у медіа. Результати дослідження Національної ради 03.10.2025» / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://surl.li/fktrpyf>
13. Національна спілка журналістів України «У квітні 2024 року Укртелерадіопресінститут за підтримки Національної спілки журналістів України планує провести курс «Використання штучного інтелекту у роботі медіа». / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://nsju.org/anonsy/zaproshuyemo-na-navchannya-z-vykorystannya-shtuchnogo-intelektu-v-roboti-medijnykiv/>
14. Проєкт Детектор Медіа «Медійна грамотність в Україні» / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://en.detector.media/post/media-literacy-index-of-ukrainians-2020-2024-fifth-wave>
15. Сайт міста Слав'янська «Вплив соціальних мереж на медіаграмотність: як працюють алгоритми, фільтрація та маніпуляції» / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.6262.com.ua/news/3631278/vpliv-socialnih-merez-na-mediagramotnist-ak-pracuut-algoritmi-filtracia-ta-manipulacii>